ב"ה.

בלילה גדרת לעירן בפרשת הקדש

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ'
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

וארא (תש"י) ר' כ"ט – ו' ו'
(הערה: לבעיית פ' ב' "ואני אקשה את לב פרעה" ע' גליונות וארא תש"ב, תש"ד!)

א. השוות:

פ"ר י"א: בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו	כ"ט: **אני ה'** דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דובר אליך.
י"ב: וידבר משה לפני ה' לאמר	ל: ויאמר משה לפני ה'
י"ג: הן בני לא שמעו אלי ואיך	הן אני ערל שפתים
ישמעני פרעה ואני ערל שפתים.	ואיך ישמע אלי פרעה.

רש"י: י"ג ד"ה ואל פרעה החל מן "ופשוטו" כ"ט ד"ה וידבר ה'; ל' ד"ה ויאמר משה לפני ה'.
רמב"ן: י"ג ד"ה ויצום אל בני ישראל.
רשב"ם ל' ד"ה ואיך ישמע אלי פרעה

2. הטבר מהו ההבדל בין שתי הדעות שמציגו במפרשים אלה?
2x. איזו משתי הדעות נראית לך יותר ומדוע?
3xx. הבא דוגמאות ממקומות אחרים בתורה למה שמתאר כאן רש"י **ב"וכך היא השיטה".**

ב. השוות:

פ' ד' ט"ו – ט"ז ודברת אליו וספת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו. ודבר הוא לך אל העם והיה הוא לך לפה ואתה תהיה לו לאלוהים.
לפרק ז' א'–ב' ... נתתיך אלוהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך
אתה תדבר את כל אשר אצוך ואהרן אחיך ידבר אל פרעה...

מה מוסיפים עמוקינו (בע' ו') על האמור כבר בפרק ד'?
העזר בדברי **הרמב"ן** ד' ט"ו ד"ה עם פיך.

ג. ב' אתה תדבר את כל אשר אצוך ואהרן אחיך יהיה נביאך.
הירש: "כיתוס הנביא אלי – כן יהיה יחס אהרן אליך." בטוי זה מעוב ביותר להבנת האמתית של תופעת הנבואה בישראל... כמו שמשה ואהרן הנם שתי אישיות נפרדות, משה הנגיד ומצוה, אהרן המבצע ומזוז – כן עומד הנביא מול ה', נפרד ממנו, אינו יוצר נבואתו כי אם קופרה.

הטבר כנגד איזו תפיסה מוטעית של נבואה נלחם כאן הירש?

ד. א' אלוהים לפרעה.
תרגום אונקלוס: רב לפרעה
" **יונתן** : דמילו בפרעה (=יראתו של פרעה) כאלו אלהא דילה.
רש"י בראשית ל' ב' ד"ה בני אלוהים עד "ד"א" והלאה החל מן "כל אלוהים שבמקרא:
" שמות ד' פ"ז " לאלוהים
" " ז' א' " נתתיך אלוהים לפרעה
" שמואל ב' ז' כ"ג ד"ה אשר הלכו אלוהים: משה ואהרן סב' "נתתיך אלוהים לפרעה"
מדרש טכל טוב: ראה, במה שהתרעת בו עד כאן כל כך כנגדו דלא יכול לך, אתה רואה שאימתך מושלת עליו כאימת יראתו, דהיינו ע"ז שלו,
ראב"ע א' ד"ה ויאמר ה' עד "אל אנשי דורו".
העמק דבר: התבונן בדבר: כן יהי כאשר דברת, שלא תדבר בעצמך לפרעה, אבל לא משוה שתהיה שפל ונבזה בעיניו, אלא מפום שהוא יחשוב שאתה גדול כל כך כמו אלוקים, שלא בנקל גם לפניו להיות נדבר עם אלוהים; כך תהא נחשב בעיניו, שאינו ראוי לטעם מפיך, כי אם מפי אהרן שהוא נביאך ותתקיים במשה: כל המשפיל עצמו הקב"ו מגביהו.
1. מה הן שתי השיטות בבאור מלת "אלוהים" כאן. (מיין את המפרשים לקבוצות)
2. מה ראה רש"י מלפרש גם בשמואל ב' "אלוקים" – לשון קדש?
3x. במה שונה "העמק דבר" מכלם, מה חדש בפרושו?

ה. שאלות ודיוקים ברש"י:
1x) א' ד"ה יהיה נביאך מה ראה רש"י להביא עדותו ממרחקים, משמואל א' י' י"ג ולא לקח ראיות מן התורה כגון במדבר י"א כ"ה, כ"ו, כ"ז העזר בתשובתן בדברי ראב"ע א' החל מן "והאומרים כי נביא מגזרת "ניב שפתים"...
2xx) ט' ד"ה מופת xx(א) מה פירוש המלה "צרוך" (בן הנירטא ולא "צורך" וכן בברלינר). ועיין דברים ל"ב י"ז תרגום אונקלוס.
x(ב) מה קשה לו?

ו. ו' כן עשו
חזקוני אע"פ שהולכים על נפשם בדברם אל פרעה, לא נמנעו לעשות שליחותו של הקב"ה
רמב"ן בראשית ו' כ"ב ד"ה ויעשו גם
שמות י"ב כ"ח " וילכו ויעשו בני ישראל
" כ"ח ט' " וכן עשו.
מה הקשי הסגנוני ומה ההבדל העקרוני בדרך הפרשנות בין חזקוני לרמב"ן?